

Az előszóban megismerkedtünk, hogy hogyan tűnt el egy nép történetével és írásával együtt, nem csak ősi lakóhelyéről, hanem a magyar nyelvű tudományos könyvekből is. Azt tudjuk, hogy a szomszédjaik folyamatos zaklatása miatt hagyták el ősi földjüket, a Jenyiszej forrásvidékét Hun testvéreiket követve a IV. V. században. Nézzük, mit hagytak hátra az utókornak, hogy lehet-e sejtésünk arról, hogy vajon kik voltak ők.

Aki valaha foglalkozott kódfejtéssel, akár amatőr, vagy profi szinten tudja, hogy egy szöveg megfejtése csak akkor lehetséges, ha ismerjük a nyelvet amivel íródott. Erre legjobb példa a II. világháborúban a csendes-óceáni hadműveletek során az amerikai hadsereg, a csapatok közötti kommunikációt egy észak-amerikai indián törzs nyelvével kódoltatta. Ezeknek a navajo (navahó) indián kódfejtőknek az egymás közötti információ cseréje a Japánok számára teljességgel megfejthetetlen volt a háború végéig.

2. kép. Fénykép a rovásos emlékmű maradékáról.

Ugyanígy jártak azok az orosz tudósok is, akik megfejtették ugyan az összes türk feliratot, de nem boldogultak ezekkel az ismeretlen lejegyzésekkel. Any nyit tehetek, hogy jó alapos tudós módjára lejegyezték és rendszerezték azokat a jeleket, amelyek eltértek az ismert türk írásjelektől. Ennek a munkának fő elvégzője egy Kizlaszov nevű orosz tudós volt.

Lássuk a rendezett táblázatát:

№	IO	E	№	IO	E	№	IO	E	№	IO	E
1	Y		15	HN		29	D	D	43	33	
2	X		16	33		30	>	>	44	48	
3	33		17	Y	Y	31	44	44	45	99	
4	33		18	Y	Y	32	1	1	46	X	
5	>		19	□	□	33	22	22	47	↓	↑
6	□		20	∪	∪	34	:	:	48	B	B
7	Y		21	33	33	35	↓	↓	49	Y	
8	H		22	○	○	36	33	33	50	22	11
9	1		23	11	11	37	X	X	51	◇	
10	HM		24	7	7	38	h	h	52	N	H
11	33		25	A	A	39	n	n	53	Y	
12	33		26	M	M	40	↑	↑	54	Y	Y
13	...		27	I	I	41	33	33	55	∧	∧
14	33		28	∪	∪	42	33	33	56	∧	∧

3. kép. Kizlaszov táblázata a megfejtetlen szövegekből.

A táblázatból kitűnik, hogy a Kizlaszov 56 jelet talált és rendezett déli (IO) és északi (E) csoportra. Az jól látszik azok számára, akik valaha foglalkoztak ősi írások megfejtésével, hogy van egy probléma.

Mégpedig az, hogy az 56 jel egy szigorúan betűíráson (hangzó lejegyző) alapuló íráshoz túl sok, egy szótagírás lejegyzéséhez pedig túl kevés. Viszont az igazolható, amit Kizlaszov állít, hogy a betűformák hasonlítanak a Tiszai betűsorhoz. Látszik még valami, amit Mandics György vett észre, hogy a jelformák jó része, nem csak a Tiszai betűsorhoz hasonlít, hanem több, mint 50%-a azok számára akik ismerik a Székely-magyar rovásírást, nem ismeretlen, mivel megegyezik egyik hiteles rováslemlékünk jeleivel a Nikolsburgi betűsorrall.

4. kép. A Nikolsburg-i betűsor jelei (1490-1526 Szelp Szabolcs wikipédia)

Mandics György már 10 évvel ezelőtt megkért, hogy oldjam fel Somogyi Antal rovásírásos, több száz oldalnyi gyűjteményét, és ezt 3 évnyi munka után meg is tettem. Létrejött közöttünk olyan több évi munkatapasztalat és kapcsolat, hogy erre a feladatra is megkérjen.

Jómagam túl rövidnek és kevésnek tartottam a szövegeket ahhoz, hogy egy hiteles feloldást találjak a sziklára vésett, rajzolt feliratokban. Egyetlen lehetőségem volt, hogy feltétel nélkül elfogadom Mandics György javaslatát, mi szerint a szövegek a Nikolsburgi betűsor egy 1100 évvel korábbi változatával íródtak magyarul és jobbról balra olvashatóan. A munkához felhasználtam egy táblázatot, amelyet Mandics György gyűjtött ki, ami a Szarvasi csonttűtartó és a Nagyszentmiklósi kincs feloldási kísérleteit tartalmazza, három szakembertől, Friedrich Klárától, Róna Tas Andrástól és Vékony Gábortól. Kiegészítettük a táblázatot Kizlaszov által kigyűjtött jelekkel és hozzáillesztettük a Nikolsburgi betűsort.

Ezzel a gyengének tűnő segítséggel próbáltam hozzálátni a munkához. Először kiválasztottam öt jól olvasható szöveget, ahol olyan jeleket találtam, amelyek lehetőleg több szövegben is szerepelnek. Úgy gondoltam, hogy 3. képen található táblázat többlet jelei valószínűleg ligatúrák és aszerint is kezeltem őket. Érdekes módon éppen a ligatúrának tűnő jelek voltak azok, amelyek a legnagyobb segítséget adták. Azért, mert jónéhán már ismerős volt számomra a Somogyi Antal rovásírásos gyűjteményéből.

		Vekony		Róna Tas		Friedrich		Mandice Gy.	
	Hangjelt	Szavak	Hangjelt	Szavak	Hangjelt	Szavak	Hangjelt	Szavak	Hangjelt
1.	a/á	4	7			D	>	YY	1
2.	i/í	1	3		28	7	1	1	32
3.	o/u		3			X	X	1	17
4.	ö/ü	3	3		>	7		hrl	24
5.	b	X			9	9	X	X	27
6.	c				>	↑		↑	28
7.	cs						□	H	8
8.	d	>	>		□	3	J	>	20
9.	f	4						1	8
10.	g	7			Y	Y	9	9	N
11.	j	D	D		9	9	0	0	1
12.	Vegk	1			1	1	1	1	33
13.	l	X			00	0			14
14.	L				0				25
15.	ly					0	0	00	12
16.	m	3	3		7		3	3	33
17.	n	3	3		3	3	0	0	30
18.	n=Ny	3	3		3	3	0	0	29
19.	p							□	1
20.	r				0	0	0	0	13
21.	R	□	□					□	18

5. kép. Összehasonlító táblázat 1.

		Vekony		Róna Tas		Friedrich		Mandice Gy.	
	Hangjelt	Szavak	Hangjelt	Szavak	Hangjelt	Szavak	Hangjelt	Szavak	Hangjelt
22.	s/é	0	0					△	22
23.	Sz	1	1					△	27
24.	t	0	0					Y	122
25.	Ty								123
26.	u		0					X	12
27.	v/ö	9	9		0	0		X	124
28.	z	7	7					7	125
29.	Ent. Ník				X	X			1
30.	Ent.Ník				0	0			2
31.	entNík								3
32.	U's Ník					7			126
33.	K Ník								127
34.	e/ö					0			128
35.	rd								129
36.	sz								130
37.	csik								131
38.	Ves. gáto								132
39.	lép								133
40.	Nyil								134
41.	haló								135
42.	lul								136
43.	h								137
44.	eb								138

6. kép. Összehasonlító táblázat 2.

Sajnos ebből a táblázatból is jól látszott, hogy a három megfejtő a két feloldandó feladatból háromféle megfejtést hozott ki úgy, hogy a betűk hangértéke sem egyezik. Ez erősen kétségesse teszi bármelyik megfejtés valóságát.

A tapasztalatom az, hogy egy megfejtés, vagy feloldás csak akkor lehet hiteles, ha különböző szövegek jelei mindegyik különálló szövegben ugyanazzal a hangértékkel olvashatóak, ugyanazon a nyelven, ugyanabból az irányból. Ha ez nem áll fenn, a szöveg valódi jelentése nehezen értelmezhető. Természetesen ez nem jelenti azt, hogy valamelyik nem lehet telitalálat.

A munka megkezdése előtt és annak könnyebbé tételéhez készítettem egy számítógépes programot, ami meggyorsította a jelek hangértékének azonosítását.

A jelek megjelenítése a következő formában látható:

6a. kép.

Természetesen az adott jelformához az adott hangérték egyszerűen változtatható, különösen a munka megkezdése elején fontos ez, amikor még a jelek jó része ismeretlen hangot takar.

Elfogadtam azt a tényt, hogy a Székely-magyar rovásírás a fejlődése során a korai időszakban nem minden magánhangzót írt ki. Sőt egyes hangokat pl.: „e” hangot szinte egyáltalán nem jelölték a hangugratásos tömörített szövegekben. A másik tömörítési eljárás az úgynevezett ligatúra alkotás több jelből, ami ön- álló jelként jelenik meg, de nem független a jelforma az alap betűsortól, hanem annak logikus összekapcsolásából keletkezik

Vegyük alap példaként ezt a jelet, amely több helyen is megjelenik a szövegekben. Első ránézésre önálló hangértékkel bíró jelnek tűnik, valójában nem az. Ugyanúgy, ahogyan ezek a jelek sem.

stb. Vegyük segítség gyanánt a fenti összehasonlító táblázatot.

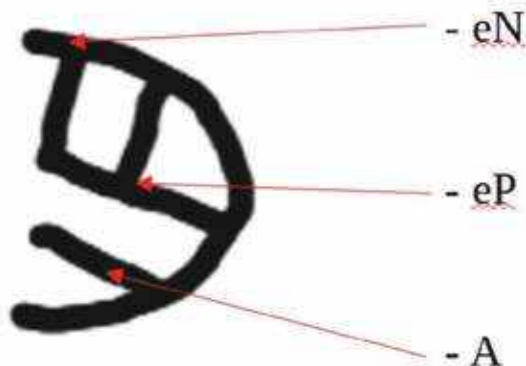
egyértelműen látszik, hogy a jel fő eleme hordozó jelként

A rovásírásban is az egyik hordozó jel, melyre a ligatúra elemeit építjük és ez Kizlaszov táblázatában 28-as számot kapta. Ez formára tökéletesen megegyezik a Nikolsburgi betűsor „N” betűjének. A továbbiakban a jelet a jenyiszeji Csíkek felirataiban „eN” hangértékként kezeltem.

A következő jel egy szárra felfelé mutató vonalka, ami Mandics György szerint nagy valószínűséggel az „A” betűt takarja. A következő jel, ami feltűnik a ligatúrában a K9-es kódú jel, ami az összehasonlító táblázatban az „eF” hangértéket kapta. Mivel a jel sokkal jobban hasonlít a rovás „eP” -hez, ezért . Úgy gondoltam ez a hangérték közelebb áll a valósághoz.

Azaz:

6b. kép.

Az olvasat ebben az esetben .

A többi azonosíthatatlan jel esetén is hasonló a helyzet. Érdekesség még, hogy vannak olyan ligatúrák, melyeket a mai napig használunk ugyanazzal a jelentéssel.

Figyelemre méltó a NEMZETI HÉT rovott felirata, amely egy szabályos össze-rovásos hangugratott szöveg: **N e M Z e T I H é T**

Az **NM** jel teljesen azonos az 1600 évvel ezelőtti jellel és a hangértéke is azonos. Ezen magam is meglepődtem, mivel az ezzel a feloldási kísérlettel tartott előadásom Magyarországon itt volt először.

7. kép. A Nemzeti hét felirata Balatongyörökön

7a. kép.

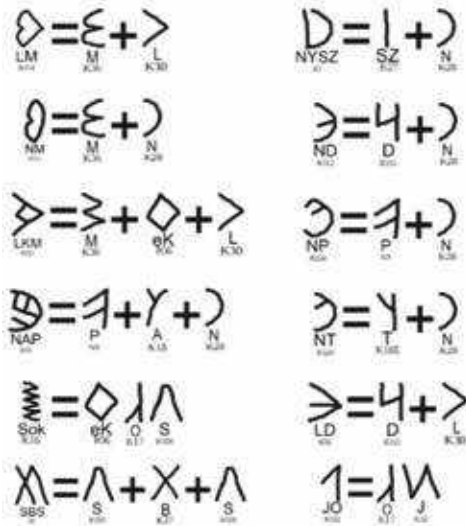
A ligatúrák kibontása után kapott jelek hangértékével elkezdhettem a feliratok megfejtését. Az jól látszott, hogy a szövegekben a magas (E, É, I, Í, Ö, Ü) magánhangzókat egyáltalán nem jelölték. A mély magánhangzókat is csupán ott használták ahol szöveg értelmezhetőségéhez feltétlenül szükségesnek találták.

Ne felejtjük el, hogy ezeket a feliratokat valószínű, hogy nem gyakorlott kőfaragók készítették barlangok falára, csupasz sziklafalakra sokszor göcsörtös felületekre, harci balta (fokos), vagy tör, kés segítségével. Ezért sokszor a jelek girbe-gurbák, vonalvezetésük bizonytalan.

A feloldások véglegesítése során megszerkesztett táblázat segítségével világossá váltak a ligatúrák hangértékei. Ez volt az a „mankó”, aminek a segítségével megkezdhettem a számítógépes programmal a jelek hangértékeinek beazonosítását.

Végig törekedtem arra, hogy ha egy jel jelentése illeszkedett a szövegbe, természetesen magyarul, az legalább 3-4 szövegben is ugyanazzal a hangértékkel értelmes jelentést adjon. Ha nem, akkor megváltoztattam a hangértékét mindaddig, amíg ennek a feltételnek meg nem felelt.

Először lássuk a ligatúrák kibontását egy táblázatban.

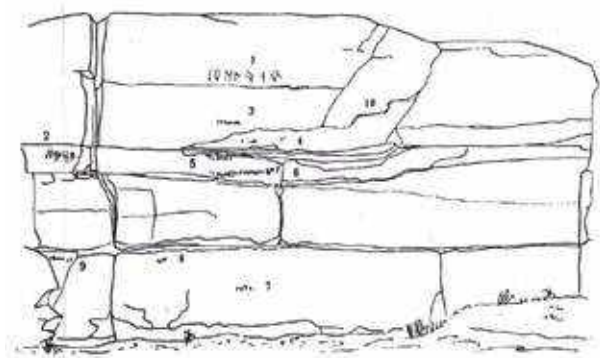
8. kép. A jelek táblázata és a ligatúrák kibontása.

Külön figyelmébe ajánlom a kedves olvasónak a fogalom jeleket pl.: „SOK” és a „JO” ligatúrát, amik tartalmaznak bizonyos fogalom jelírási hagyományt. Jól látszik, hogy az írás fejlődése szempontjából egy időutazáson veszünk részt, mert a „D” betű formája világosan mutatja annak fejlődését a Nikolsburgi betűsorban látható változatra.

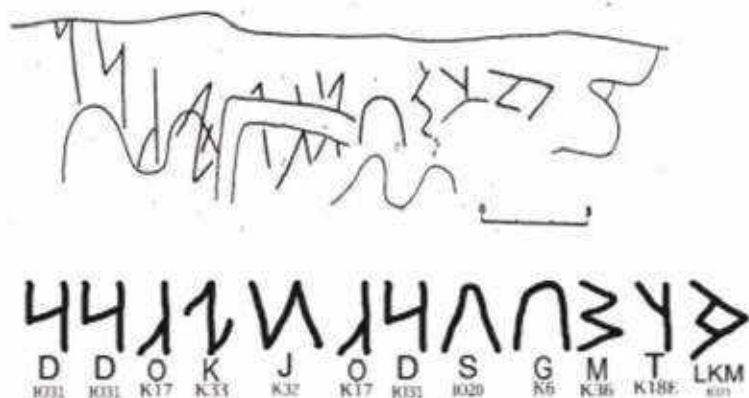
9. kép. A jelek táblázata végleges változata A KULCS

A következőkben nézzük meg a fenti táblázat segítségével a sziklafalra vésett feliratok olvasatát.

10. kép. A feliratokat tartalmazó sziklafal rajza

I. A sziklafalon található 3-as számú felirat feloldása:

10a. kép.

A jeleket egészítsük ki a valószínű magánhangzókkal. A beazonosított jelek a feloldásokban nagybetűvel, a kiegészített magánhangzókat pedig kis betűvel írtam. A ligatúrákat pedig aláhúzással jelöltem.

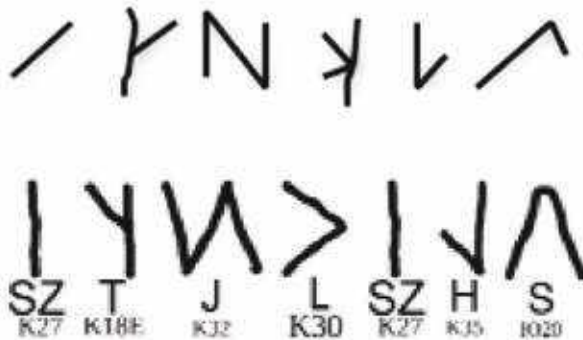
LeKeM TáMoGaSD O(a) JOKODD

A mai jelentése talán egy fohász:

LELKEM TÁMOGASD (vezesd) A JÓRA!

Érdekesség gyanánt talán érdemes itt megemlíteni, hogy nekem nem igazán volt értelmezhető a „JOKODD” kifejezés. 2021-ben még a nyár elején Erdélyben tartott előadásom során ennek hangot is adtam. Erre szinte azonnal beleszólt egy résztvevő a mondandómba és a következőt mondta: „... én csiki ember vagyok és nem értem mit értetlenkedik ezen, hiszen ezt a kifejezést, hogy 'jókodd' az idősök még a mai napig használják...” Megnyugtató, hogy jó nyomon járok.

II. Ugyanerről a szuleki sziklafalról, ahol nem kevesebb, mint 10 felirat van, ebből a hetedik, amely így néz ki:

10b. kép.

SoHa SZoLJ TeSZ

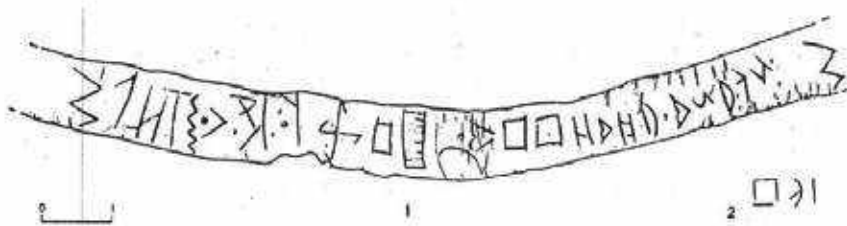
A mai jelentése esetleg egy bölcsélet, ami ezt jelentheti:

Soha szólj, tégy! Vagy

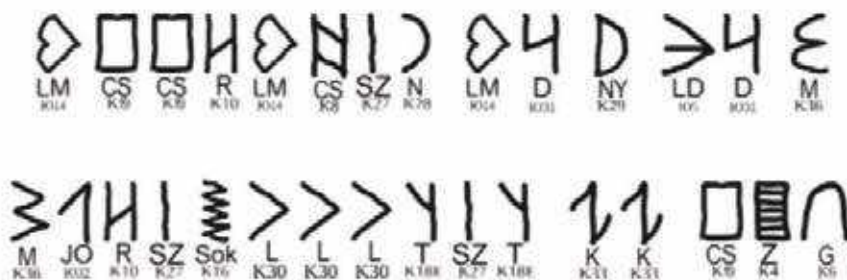
Ne sokat beszélj, cselekedj!

III. Orsógombon fut körbe a következő felirat, 25 jel, párhuzamosan a gombon a maradék 3. Vékony Gábor felismerte: nem jéniszeji írás. (RM II 276. old.) Ezért megoldását nem is közölte.

Annál inkább Hosszú Gábor, aki előbányásztta ezt a Vékony hagyatékából, majd több lépésben turkológusokkal „javíttatta”. (M. Gy.)

10c. kép.

10d. kép.

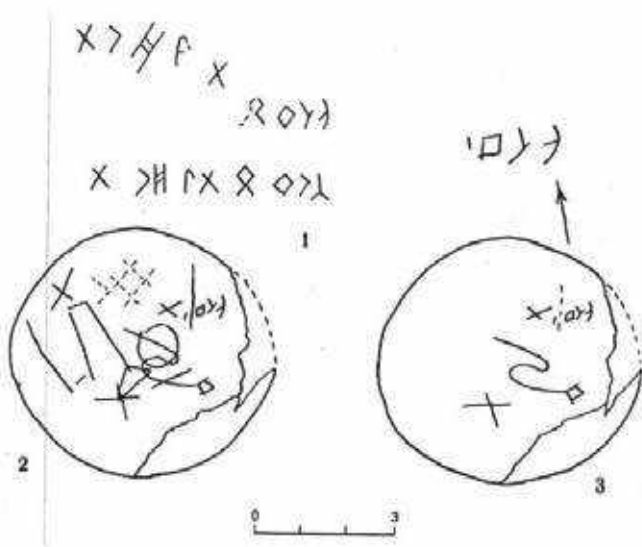
**iM DaLoD NyuD eLéM Ne SzíCS éLeMRe uCSCSe LáM iGaZ CSíKoKaT
SzöTÉL LÉL SOKSZoR JO áM**

A saját feloldásom szerinti olvasat a férj által készített, orsógombra faragott üzenet a kedvesnek.

Meg sem próbálom a mai nyelvezetünkhöz igazítani. A szöveg a maga archaikus módján is közöl gondolatokat a mai ember számára.

IV. Ujbat, Egy ezüst edény belsejébe írt jelek, IO 6; Kizlaszov, 1994, 303 (rajzok)

Látható, hogy egy kurgánból 1925-ban kiásott edényen eltérő jelek vannak. Biztos egy tulajdonjel, mely egy papírsárkányhoz hasonló, rombusz K és egy Har-sányi típusú kanyargó S. Két kereszt, vagy két B.

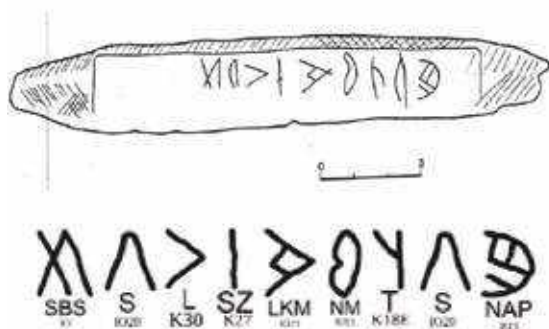

10e. kép.

NeDeLeK KeB JOCSeL eB NeTeLeK KeB JOCSeL eB

A szöveg túl rövid, hogy egyértelmű feloldást találjunk benne. Legalább is nekem nem sikerült.

V. Egy íj csontlemezére faragott felirat, ami szépen tartalmaz ligatúrákat. Vajon mit róhatott a fegyver tulajdonosa rá?

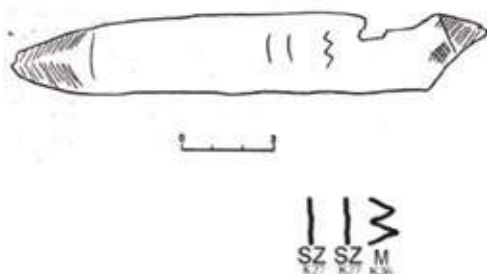
10f. kép.

NAP iSTeNeM LeKeM SZéL eS SeBeS

Mi mást kívánhatna egy íjfeszítő nép tagja, hogy a nyíl vesszője legyen „szél-sebes”. Amikor az íjászkodással ismerkedtem, az oktatóm mindig azt emlegette, hogy lőni és célózni csak lélekből lehet igazán. A hagyományos magyar íjon nincs célzó berendezés, ezért a cél eltalálása valóban csak érzésből lehetséges.

VI. Ugyanennek az íjnak egy másik csontlemeze.

Látható, hogy egy kurgánból 1925-ban kiásott edényen eltérő jelek vannak. Biztos egy tulajdonjel, mely egy papírsárkányhoz hasonló, rombusz K és egy Harsányi típusú kanyargó S. Két kereszt, vagy két B.

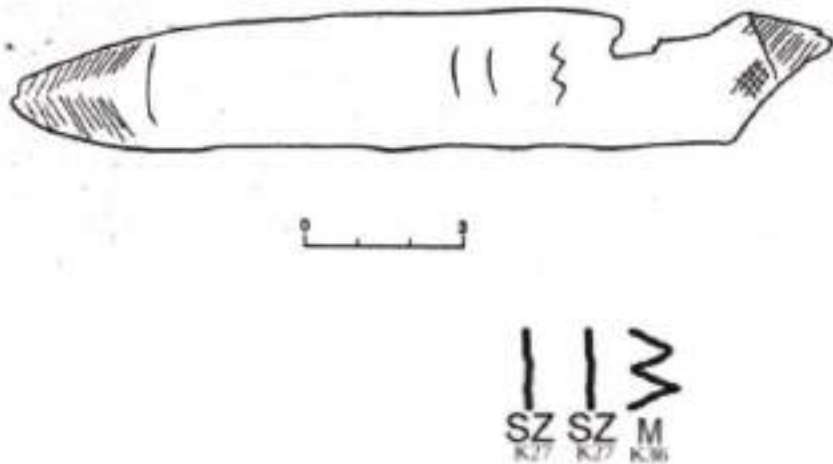

10f. kép.

NAP iSTeNeM LeKeM SZéL eS SeBeS

Mi más kívánhatna egy íjlesztő nép tagja, hogy a nyíl vesszője legyen „szélsebes”. Amikor az íjászkodással ismerkedtem, az oktatóm mindig azt emlegette, hogy lőni és célózni csak lélekből lehet igazán. A hagyományos magyar íjon nincs célzó berendezés, ezért a cél eltalálása valóban csak érzésből lehetséges.

VI. Ugyanennek az íjnak egy másik csontlemeze.

10g. kép.

MeSZSZe

Mi más kívánhatna még egy íjász, hogy a vessző- je repüljön „messze”.

VII. 1977-ben V. F. Kapejko fedezte fel egy nagy sziklarajz szélén, 17 jel függőlegesen. A rajz egy vadászjelenetet mutat be. A rajzon különböző állatokat látunk, embereket, akik az állatokat bekerítik megpróbálják elejteni őket. Mint minden vadászat már akkoriban is balesetveszélyes foglalkozás volt. A fejtetőre állított emberalakok nem kizárt, hogy elesett, megsérült vadászokat ábrázol.

A vadászathoz ugyanúgy, mint manapság, nem csak gyorsaság és erő kellett, hanem fortélyra is szükség volt. A IV. V. századi „képregény” felirata valószínű egy Ulam nevű vadász véleménye. Érdekes, hogy egyetlen nép van a földön, aki, ha meg szeretne értetni valakivel valamit, akkor a népnévét mondja neki: **MAGYARÁZ**, mert tud valamit. Talán lehetséges, hogy a régi beszélt nyelv szerint az okos embert **MAGYAR ELMÉSNEK** nevezték?

10j. kép.

UlaM JoL MoN RU CSiK MeGYeR eLMeS

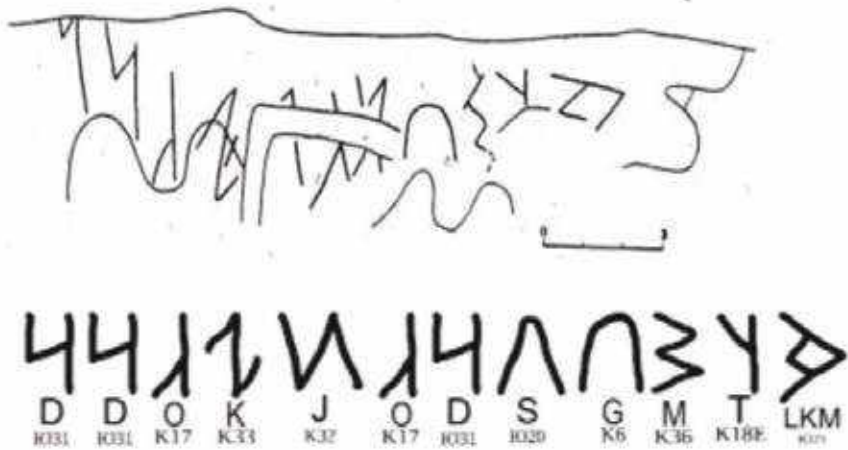
Mai nyelvünkön ez a megjegyzés talán úgy értelmezhető, hogy ez az Ulam nevű ember jól mond valamit, hogy a ruvó csik ember magyar elmés, vagyis okos. A vadászaton történhetett valamilyen esemény, baleset, vadászfurfang, amit a korabeli emberek érdemesnek tartottak a megjelenítésre, a sziklafalra rajzolásra, hogy a későbbi korok emberére is tanúságként hasson.

VIII. Vaskori kurgánon álló menhíren, függőleges felirat. 1977, 19 jel. V. F. Kapejko fedezte fel. A Turan I. és II. sziklafeliratok Jenyiszej írással (Vasziljev E 118.)

UlaM JoL MoN RU CSiK MeGYeR eLMeS

Mai nyelvünkön ez a megjegyzés talán úgy értelmezhető, hogy ez az Ulam nevű ember jól mond valamit, hogy a ruvó csik ember magyar elmés, vagyis okos. A vadászaton történhetett valamilyen esemény, baleset, vadászfurfang, amit a korabeli emberek érdekesnek tartottak a megjelenítésre, a sziklafalra rajzolásra, hogy a későbbi korok emberére is tanúságként hasson.

VIII. Vaskori kurgánon álló menhíren, függőleges felirat. 1977, 19 jel. V. F. Kapejko fedezte fel. A Turan I. és II. sziklafeliratok Jenyiszej írással (Vasziljev E 118.)

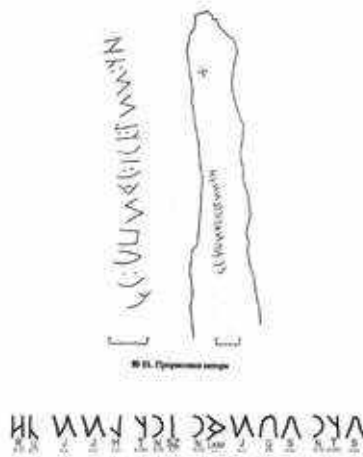

10k. kép.

iSTeN SeGéJ LeKeMeN SZeNT HaJJ ÚR

Ez egy nyilvánvaló fohász a Teremtőhöz, amit a gyászolók írtak az elhunyt lelki üdvéért.

IX. Kizlaszov találta 1978-ban. Függőleges írás 11 jel.

10l. kép.

CSoNT JÁR (a) LeKeMeN SOKSZoR

Az elhunyt halála miatti csontig hatoló fájdalját fejezte ki a felíró ismeretlen.

X. Halotti sztéléken az eredeti kőoszlopon függőlegesen, 3 sorban 7, 5, 10 jel.

10m. kép.

**FeCSeGD, eBeN DiCSőNMōND. JO(t) aD LeKeM! éN éSZ eSZéN Le-
KeM aDD. éL öCSéM.**

Elsőre kissé zavarosnak tűnik a felirat, de ha jól meggondoljuk a szöveg igen tömör és sokatmondó. Mai nyelvünkön talán így hangzana:

Fecsegd (terjeszd), ebben (most, itt) dicsőn mond. Jót ad (kíván a) lelkem! Én ész eszén és lelkemben is adja (érezem). Él öcsém!

Talán nem kérdéses, hogy ezek a gondolatok túlvilágban való hit egyértelmű kifejeződése.

XI. 1984-ben N. V. Leontyev fedezte fel a Csinge folyó mentén. 22 jel vízszin-
tesen.

10n. kép.

CSiNNU(á)L SzeLYK SOKU eNYéSZeN. SzéKeD éPeNT SOKU CéLoM.

Mai nyelvünkön talán így értendő:

„Csinál Szelyk (népnév, vagy személynév) sokszor enyészőt (pusztítást, háborút), széked (családod, nemzeted) (még is) épen (erősen) a célom.”

XII. 1987-ben Kizlaszov, 23 függőleges jel egy sztélé oldaláról.

10_o. kép.

**SZeNT SZéL éR éLeDőN eNYeLeG JOB éNeM eLDöNT i eSZT SOK
LeSZBeN TeMÉR éLeD**

Ezeket a költői szavakat talán manapság így mondanám: Szent fuvallat (szerelem) ér éledőn. Enyeleg jobb énem. Eldönti eszt. Sok leszben (jövőben) temérdek (élet) éled.

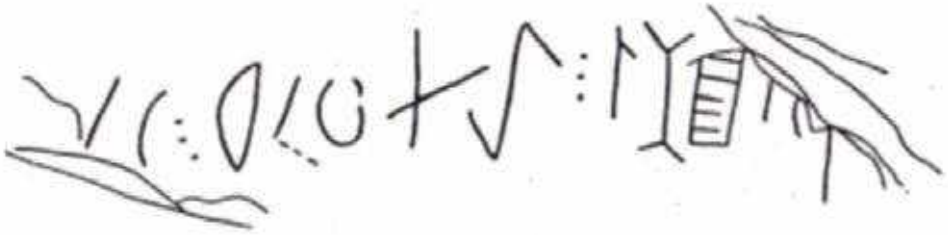
XIII. 1987-ben Kizlaszov fedezte fel, 3 jel. Szerintem inkább 2 jel a harmadik a VIII-as felirat elválasztó jeleire emlékeztet.

10_p. kép.

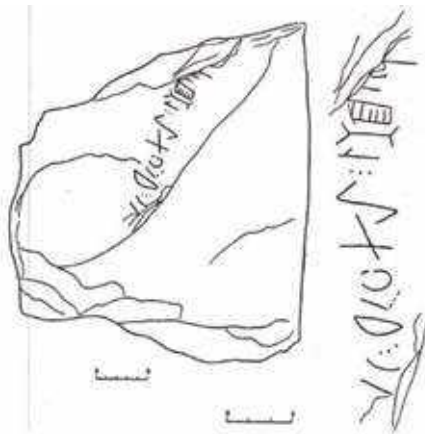
Az első jel lehet egy ligatúra „LT”jelentéssel, vagy egy önálló ”T”. A második egyértelműen egy „L” betű. Ezért sok feloldás lehetséges: éLeTeL, éLTéL, üL-TéL, áLTáL, öLTél, stb, vagy ha „TL” jelként vesszük, akkor eTel, éTeL, iTaL, de a TéL, ToL, TuL, és aTáL is szóba jöhet.

XIV. Egegej, IV., grafiti egy halotti sztélén, IO 15, Kizlaszov, 1994, 313

10_r. kép.

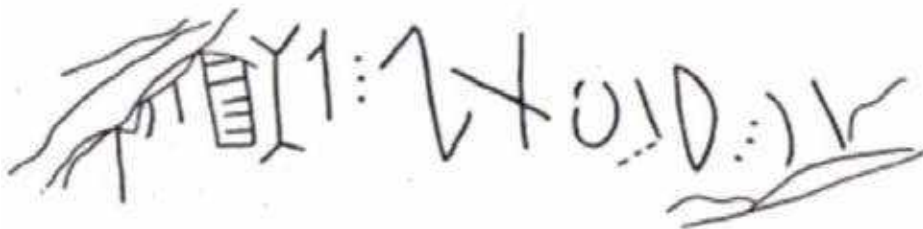
Ezzel a felirattal nagyon komoly nehézségeim voltak, mivel nem sikerült a meglévő betűkészlettel , értelmes szöveget felismerni benne. Többször félretettem és újra próbálkoztam, minden eredmény nélkül. A felirat az eredeti orosznyelvű könyvben így szerepelt kiemelve, tehát ragaszkodtam a szöveg ilyen feloldásához. Ekkor újra a kezembe vettem Mandics György eredeti művét, ahol a felirat a környezetével együtt van megrajzolva.

10_r2. kép.

Azonnal feltűnt, hogy a felirat se nem függőleges, se nem vízszintes, hanem a sziklafalon bizonyos szöget zár be, ebből adódik, hogy a szöveget nem egyértelműen jobbról balra kell olvasni, hanem alulról felfelé. A busztrofedon (ökörszántás írás) szabályainak megfelelően, ami magyarázatot is ad a betűk „arcának” ellentétes irányára is.

Amennyiben így teszünk kísérletet a feloldásra, mindjárt értelmesebb szöveget kapunk.

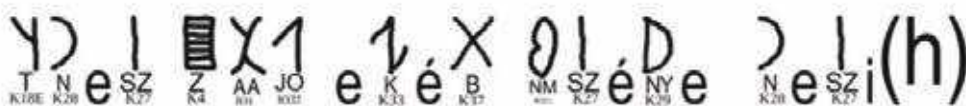
10_r3. kép.

Vegyük sorra az azonosított jeleket.

10_r4. kép.

Majd helyezzük el benne a hiányzó magánhangzókat.

10_r5. kép.

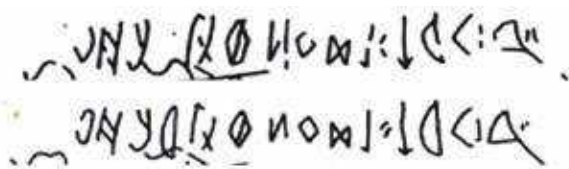
h) iSzEn eNYéSZNeM BéKe JÓ AAZ SZeNT Ne feledjük, hogy ez a felirat egy halotti sztélén található, ahol a felirat készítője az eltávozott megnyugvását és saját lelki békéjét próbálta érzékeltetni.

„Hiszen enyészнем béke, jó az szent dolog”

XV. A következő és egyben az utolsó Kizlaszov által feljegyzett felirat érdekessége, hogy egy barlangban találták és festéssel készült. A feliratot két kutató is lerajzolta egymástól függetlenül. Az eltérések igen elenyészőek a két rajz között, ami növeli annak a hitelességét. Feltűnő még, hogy a rajzok sok, a Nikolsburgi betűsorban is megtalálható jelet tartalmaznak.

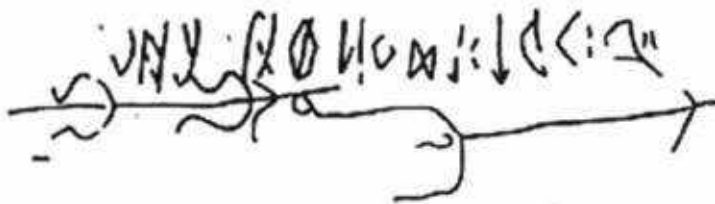
Sajnos ezt a feliratot már nem lehet megtalálni, mivel a lerajzolói olyan munka közben találtak rá, amit akkor végeztek, amikor duzzasztó gátakat építettek és előtte felkutatták az elárasztás alá kerülő barlangokat és azokat eltömítették, hogy a tározóból e miatt ne szökjön el a víz.

Íme a két rajz:

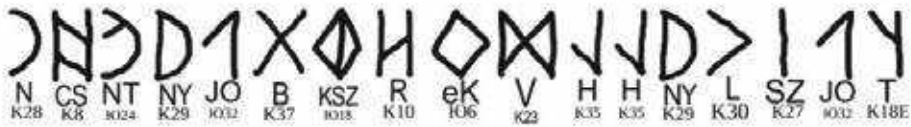
10_s. kép.

A részletesebbnek tűnő felirat feloldásával próbálkoztam.

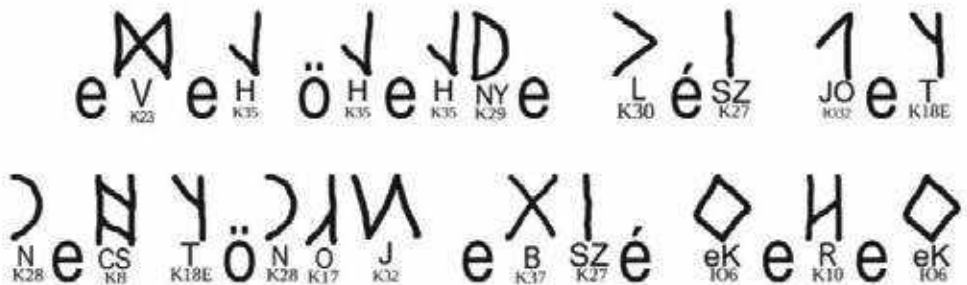
10_s2. kép.

Lássuk a kigyűjtött digitalizált jeleket!

10_s3. kép.

Bontsuk ki az ismert ligatúrákat és helyettesítsük be a hiányzó magánhangzókat.

10_s4. kép.

Te Jó SZéL eNYHe HőHeVe KeReK ésSZBe JÓNőT CSeN.

Ennek a szövegnek a szakralitása nem túl magas.

Talán egy, a lágy tavaszi szellőben sétáló fiatalembernek, a barlangba tévedve jutott eszébe az szerelmes gondolat, hogy itt a tavasz ideje lenne egy szép kis-lány felkeresésén gondolkodni.

A szövegek megfejtése ezzel véget ért. Legalább ennyi felirat vár még felol-dásra, amit egy kibővített kiadásban kívánok közzétenni. Addig is lehetőséget biztosít ez az anyag bárkinek, hogy itt alkalmazott módszertől eltérően, más írásiránnyal és más nyelven hasonló értelmes szöveget mutasson be.

Ettől kezdve talán sokak számára világossá válik, hogy miért nincs hivatalos rováskutatás hazánkban. Ugyanis ezek a szövegek a legóvatosabb becslések szerint is 8-900 évvel megelőzik a „halotti beszédet”, melyet a legrégebbi írásos

emléküinknek tart a tudomány. A kutatás mindennek ellenére folyik és egyre több magyar nyelvemlék kerül elő. Igaz már nem latin betűkkel, hanem rovásírással. Ilyen a Friedrich Klára által feloldott Szarvasi tűtartó és a Nagyszentmiklósi kincs magyar nyelvű feloldása, a Jánoshidai tűtartó rovásfeliratának magyarnyelvű feloldása Fehér Bencének köszönhetően. Ne feledkezzünk meg azokról a tudományos alaposággal dolgozó kutatókról sem, akik feltárják a „róvott múltunk” feneketlen kútját, mint ezt Mandics György is teszi.

Utószó

„A hun-magyar írás minimum 200 évvel megelőzte a törököt, bár a folyamat azonos volt. Az arameus kiinduló pont, közös kezdet, vagy átjárás a két rendszer között csak a palatáris / veláris megkülönböztetés előtti korban lehetséges. Mivel Zonghang Jue a kínai kronológia biztos adata szerint i. e. 175- ben ment a hunokhoz, ez az ábécé i. e. 150 körül kezdhett terjedni, tehát a **hun magyar rovás** – ezt remélhetjük a most folyó nagy kínai, és kínaimongol hun királysír ásatásoktól – **i. e. 100- i. e. 50 között már meg kell jelenjen e sírokból.**”

Tisza András - Tömörítvény

„Egy Csík nevű nép írásának feloldása a III-IV. századból”

A csíkek és a rovásírás

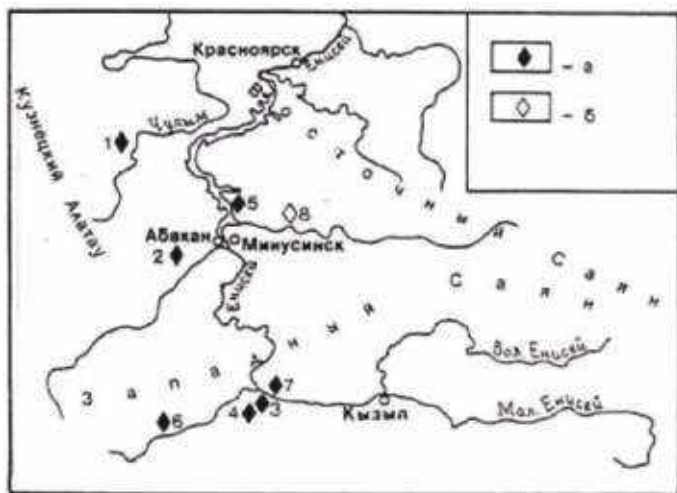
Az előszóban megismerkedtünk, hogy hogyan tűnt el egy nép történetével és írásával együtt, nem csak ősi lakóhelyéről, hanem a magyar nyelvű tudományos könyvekből is. Azt tudjuk, hogy a szomszédjaik folyamatos zaklatása miatt hagyták el ősi földjüket, a Jenyiszej forrásvidékét Hun testvéreiket követve a IV. V. században. Nézzük, mit hagytak hátra az utókornak, hogy lehet-e sejtésünk arról, hogy vajon kik voltak ők.

Természetesen a számtalan régészeti lelet mellett, feliratokat találtak barlangok falán, kő- oszlopokon és sziklafalakon. Jellemzői ezeknek a feliratoknak az, hogy a megtalálók számára megfejthetetlennek tűntek. Hasonló volt ugyan a türk írásrendszerhez, de eltért attól annyira, hogy jól látható legyen ez az írás nem türk.

Tisza András:

A csíkek és a rovásírás

Az előszóban megismerkedtünk, hogy hogyan tűnt el egy nép történetével és írásával együtt, nem csak ősi lakóhelyéről, hanem a magyar nyelvű tudományos könyvekből is. Azt tudjuk, hogy a szomszédjaik folyamatos zaklatása miatt hagyták el ősi földjüket, a Jenyiszej forrásvidékét Hun testvéreiket követve a IV. V. században. Nézzük, mit hagytak hátra az utókornak, hogy lehet-e sejtésünk arról, hogy vajon kik voltak ők.

1. kép. A deli lelőhelyek térképe. 1. Szulek és az Ozernaja hegy. 2. Ujbat; 3. Szargol. 4. Ajmirlig. 5. Turan. 6. Edegej. 7. Csinge. 8. Salabolinszkaja jelcsoport.

Természetesen a szám –talán régészeti lelet mellett, feliratokat találtak barlangok falán, kő- oszlopokon és sziklafalakon. Jellemzői ezeknek a feliratoknak az, hogy a megtalálók számára megfejthetetlennek tűntek. Hasonló volt ugyan a türk írásrendszerhez, de eltért attól annyira, hogy jól látható legyen ez az írás nem türk.